

УДК 343.1

Олексій Гумін

доктор юридичних наук, професор
завідувач кримінального права і процесу
Навчально-наукового інституту
права, психології та інноваційної освіти
Національного університету “Львівська політехніка”

Василь Строїч

аспірант III року навчання
спеціальності 081 “Право”

МЕХАНІЗМ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ: НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ДЕФІНІЦІЇ

<http://doi.org/10.23939/law2020.25.184>

© Гумін О. М., Строїч В. В., 2020

На основі системного підходу здійснено науково-методологічний аналіз дефініції механізму протидії злочинності як багаторівневої ієрархічної системи. Зазначено, що кожен рівень побудови визначається власним певним набором елементів, що можна простежити, якщо розглядати протидію злочинності у тих аспектах, в яких відображено побічні суспільні процеси й відповідні форми кримінологічного впливу з характерними їм модусами (методами, засобами, способами). Виснувано, що під механізмом протидії злочинності потрібно розуміти таке системне утворення (сукупність) принципів, норм, інститутів (і державно-правових, і суспільно-правових), модусів (організаційних, правових, економічних, соціально-психологічних), відносин і зав'язків, за сприяння котрих забезпечується кримінологічний вплив на певні об'єкти для досягнення визначених цілей.

Ключові слова: правопорушення, злочин, механізм протидії злочинності, системний аналіз, функціонування, ефективність, система, профілактика злочинів.

Постановка проблеми. Сьогодні в умовах тривалих процесів демократичних трансформацій в українському суспільстві вагомим значущість має гарантування національної безпеки держави. Визначальним чинником у цій сфері постає розробка та реалізація як правових, так й організаційно-управлінських заходів щодо протидії злочинності, а теж здійснювання комплексу заходів, націлених на мінімізацію рівня злочинності, елімінацію наслідків вчинення злочинів. Відтак, актуальним є вивчення системних основ функціонування механізму протидії злочинності в Україні.

Означена проблематика характеризується специфічним змістом, позаяк протягом тривалого часу вона не була предметом самостійного дослідження, а саме її вивчення визначалося неконсеквентним характером, доволі вузьким підходом, відсутністю вектора утилітарної спрямованості.

Аналіз дослідження проблеми. Актуалізована проблематика була предметом наукових розвідок низки вчених, зокрема про закономірності кримінологічного процесу в площині дії його механізмів розглядалося у наукових розвідках Г. Аванесова, О. Бокова, С. Віцина, Л. Давиденка, А. Жалинського, О. Кальмана, В. Кудрявцева, Ф. Лопушанського, В. Луньєва, О. Сахарова, В. Соміна та інших вчених-кримінологів. Втім, загалом, вивчення феноменології цього особливого організаційно-управлінського явища у новітній кримінологічній науці є певною мірою фрагментарним.

Мета нашої статті полягає у конкретизації сутності та значимості системних засад механізму протидії злочинності із врахуванням особливостей сучасної парадигми цілей та завдань діяльності, а теж об'єктивних реалій переходу до нових модусів правового реагування (стратегічного, тактичного) на злочинність. У процесі досягнення поставленої мети враховано і результати попереднього вітчизняного досвіду боротьби із злочинністю, і сучасні тенденції національного законодавства, позитивної практики уповноважених суб'єктів окремих держав в означеній сфері.

Виклад основного матеріалу. Значимість розгляду питання функціонування механізму протидії злочинності актуалізується тим, що кримінологічна теорія опрацьовує положення, які можуть застосовувати різні науки, які торкаються проблем протидії злочинності. Зрозуміло, що найбільше це стосується наук кримінального, кримінально-виконавчого та кримінально-процесуального права.

Механізм протидії злочинності у вітчизняній кримінології є доволі новою дефініцією, яка дотепер не була предметом ґрунтовного наукового розгляду. Певні спроби дослідження не набули концептуального характеру, позаяк були розрізними та безсистемними [1, с. 84–85]. Втім, потрібно зауважити, що актуалізована проблематика привертала увагу окремих вчених.

Спочатку це питання було предметом наукових пошуків в аспекті управління протидією злочинності. Зокрема, вчений А. Жалінський стверджував, що з метою ефективного управління процесом та удосконаленням його методів, потрібно мати загальні уявлення про витoki цього процесу, соціальні явища, які зумовлюють та підтримують його, розуміти закономірності розвитку тощо. А це досягається аналізом механізму попередження злочинів та визначенням його особливостей [2, с. 47].

Згідно з науковою позиції Г. Аванесова, саме в результаті механізму профілактика злочинів набуває характеру керованого процесу. Останній є вивідним із організаційної структури профілактики злочинів, який відображує цю систему загалом та окремі її складові. Система також передбачає собою певну стійкість зв'язків між суб'єктами профілактики (у межах системи цих суб'єктів) й прив'язує їх до відповідних об'єктів (систем об'єктів). Відтак, актуалізується питання про сутність профілактики (форми, види, методи та заходи) та забезпечення профілактичної діяльності організаційними способами [3, с. 365].

У процесі вивчення цієї проблематики, передусім, потрібно зауважити, що у життєдіяльності держави та соціумі завжди існує необхідність ефективного проєктування й удосконалення механізмів управління. Такий процес визначається об'єктивно-суб'єктивним характером. Тобто, проєктування (конструювання) механізму управління завше є наслідком відображення насамперед об'єктивних законів. Недотримання цього методологічного концепту може зумовити те, що фактичний процес розвиватиметься не за свідомим, а за стихійно сформованим механізмом. Так, вчений А. Закалюк наголошує на тому, “що питання управління діяльністю відносно запобігання й протидії злочинності вимагає нового системного опрацювання, зокрема, окреслення крізь призму видової особливості його мети, цілей, принципів, функцій, методів, механізму самого управлінського процесу загалом, а теж заходів забезпечення останнього” [4, с. 377].

Всебічний аналіз наукових розвідок, які тією чи іншою мірою стосуються категорії “механізм” свідчить, що без використання системного підходу об'єктивне його вивчення є неможливе, а відтак, і теоретичний розгляд, й утилітарне застосування. Доцільно виокремити неоднозначність розуміння змісту цієї категорії. Позаяк складність вибору відповідного підходу до дефініції складових механізму теж зумовлює і складність актуалізованого поняття. Дослідження механізму як системи зі всіма її складовими (елементами) та їх взаємозв'язками сприятиме всебічному розгляду значимості означуваного поняття. Щодо такого соціального феномену, як протидія злочинності, поняття “механізм” має використовуватись, передусім, у практичній площині, маючи на увазі необхідність досягнення фактичної результативності від заподіяного кримінологічного впливу. Водночас дефініція “механізм протидії злочинності” справді буде вихідним із поняття “протидія злочин-

ності”. З огляду на це, про ефективність механізму можна диспутовати тоді, коли будуть оцінені усі потенційні форми його вияву й безпосереднього застосування у кримінологічній практиці, а теж у випадку його відповідності певним нормативно окресленим стандартам [5, с. 91].

За всієї різнобічності та значній місткості поняття “механізм” у кожному випадку повинен показати системно-динамічний та функціонально-структурний вимір соціальної реальності та архітектоніку кримінологічного впливу, і звідси, цей вагомий аспект у жодному разі не можна ігнорувати. Так, з метою дослідження сутності механізму протидії наркозлочинності доцільно визначитись із його дефініцією і структурою, необхідно застосовувати метод дослідження за аналогією, що дає змогу на основі отриманих раніше знань досягнути нового рівня узагальнення, генерувати нові ідеї й формувати певні наукові положення. З огляду на це, дослідження такого механізму потрібно здійснювати на базисі всебічного розгляду складових (елементів) означуваної конструкції [9, с. 91].

У змістовному аспекті механізм протидії наркозлочинності є різнобічним і системним утворенням, яке передбачає різні підходи щодо власного тлумачення. Такі підходи, які дають можливість здебільшого застосовувати науковий потенціал інших наук (передусім, різних галузей права кібернетики, психології, соціології, що системно вивчають певні аспекти управління), націлені на те, щоб висвітлити ті або ж інші, нерідко досить істотні, аспекти діяльності у напрямі протидії злочинності та характерологічні їй механізми.

Водночас, до основоположних засад дії будь-якого механізму завжди належить взаємодія елементів різних систем. Утім, підхід механічної їх консолідації у єдину цілісність не дає можливості охарактеризувати його як функціонуючу систему, виокремити у ній генеральні структурні та інтеграційні зв'язки. Тому, лише аналіз на основі застосування системного підходу дає змогу розглянути механізм у такому контексті напрацювання теоретичних положень, які з максимальною оперативністю могли б застосовуватись у практичній діяльності.

Безумовно, механізм протидії злочинності зобов'язаний формуватися адекватно до тенденцій (закономірностей), які визначають суспільні відносини, що постають на конкретному історичному етапі. Таке безсумнівне твердження не потребує всебічного аргументування.

По-перше, потрібно зважувати на певну закономірність, котра простежується у системних наукових уявленнях. Так, чимала кількість науковців-спеціалістів свідомо чи ж інтуїтивно наголошують на тому аспекті, що поняття системи певною мірою пов'язане зі самим дослідником і з його ставленням до об'єкта, себто вносить цілком суб'єктивний характер. Відтак, вибір “конститутивного поняття” ґрунтується на суб'єктно-об'єктній дуалістичності (подвійності) системи як “модусу мислення” дослідника та реального об'єкта. Отже, методологічна концепція цієї статті ґрунтується на гіпотезі про те, що саме у моделі механізму протидії злочинності проявляються такі особливості та їх відносини, вивчення котрих дає можливість досягнути результатів конкретного наукового пошуку. Враховуючи це, діяльність із протидії злочинності осмислюється як об'єкт, а механізм як спосіб його вивчення, теоретико-правова концепція котрого є кінцевим результатом дисертаційного дослідження [9, с. 91].

По-друге, проблематика виокремлення механізму протидії злочинності як конститутивного поняття зумовлена прагненням до спрощення процесу вивчення складних явищ, до пошуку “простого і складного”. Відтак, діяльність із протидії злочинності як певна ієрархічна система дає змогу вибрати відповідний рівень абстракції, який забезпечує цілісність чотирьох визначальних наукових складових: дослідницької програми, окреслених завдань, методологічної позиції, звичайної термінології, понять.

Доконечність використання методології системного підходу визначається певною складністю вивчення питань протидії злочинності як об'єкта аналізу, а також пов'язана з різнобічністю практичних завдань, що об'єктивно зумовлює нагальну необхідність у застосуванні означуваного підходу. Значущість системного підходу пояснюється його реальними потенціями у процесі пізнання та розв'язання проблем довколишньої дійсності. Саме він дає можливість інтегрувати

різноманітні проблеми, віднайти їх спільну особливість і, в такий спосіб, сформувані групи доволі складних проблем як цілісну всеохоплюючу проблему.

Системний підхід нині є найопрацьованішою методологією дослідження складних явищ й процесів, а тому дає змогу здійснити цілісний аналіз у процесі пізнання, утилітарно опрацювати принцип, згідно з яким соціальну систему аналізують як живий організм, котрий перебуває у динамічному розвитку.

Системний підхід також є важливий тим, що допомагає вирішити проблему тоді, коли існує безліч різних зав'язків як всередині неї, так й поза нею, створює можливості для знаходження цілісної інтегрованої особливості, базису. Як слушно зауважує Ю. Аврутин, “системний підхід щодо вивчення доволі складних динамічних цілісностей сприяє виявленню внутрішнього механізму не лише дії окремих його складових, утім й їх взаємодії на різних етапах, рівнях” [5, с. 60].

У цьому разі потрібно зосередити увагу на те, що у системному дослідженні обґрунтуванню підлягає, передусім, аналіз об'єкта дослідження як системи у тій мірі, що зумовлюється фактичними завданнями розгляду. Зрозуміло, що саме по собі застосування системних категорій дефініцій не формує системного дослідження, навіть тоді, коли об'єкт справді можна розглядати як систему. Отже, вихідною категорією системного підходу є поняття “система”, що доволі інтенсивно опрацьовувалось у другій половині ХХ століття.

Сьогодні вивчення об'єктивного світу і законів його відображення у свідомості соціуму досягнуло такого рівня, коли уже не достатньо оперувати лише такими поняттями як знання, об'єкт, річ, позаяк вони означають щось окреме, одиничне, нерозчленоване. З огляду на це, вважається логічним окреслити визначальні особливості системних соціальних категорій.

Система як конкретний вид реальності, знаходиться у динамічному русі. У кожній системі, без винятку, проходять різноманітні зміни (трансформаційні, модифікаційні, реорганізаційні). Втім, завжди наявна така зміна, котра атестує систему як обмежену матеріальну цілісність, що проявляється певною формою руху. Саме від того, в якій формі руху знаходяться елементи певної системи, визначається її місце в ієрархії систем.

Беручи до уваги те, що у суспільній дійсності всі явища та процеси є взаємозалежними, поняття “система” зобов'язана відображати теж окремі особливі, конкретні зв'язки серед взаємодіючих елементів. Аналізуючи систему як відмежоване взаємодіюче явище із безлічі елементів, визначаємо конкретність певної сукупності.

Впровадження у дефініцію поняття “система” вказівки на чинник цілісності зумовлене певними труднощами. Практично усі запропоновані науковою літературою дефініції системи характеризуються складністю опису її цілісної поведінки. Утім, для визначення того, чи є певне утворення “цілісним”, ми маємо знати, чи передбачає воно собою систему, тому й виникає замкнене коло.

Відтак, доцільно увиразнити співвідношення “система” та “ціле”, котрі різняться за рівнем спільності елементів. Так, ціле – це певна кінцева модель систем, які в своєму розвитку досягнули завершеності зрілості. Поняття “ціле” показує той аспект розвитку, коли процеси, які визначають початковий й кінцевий етапи розвитку, знаходяться у відносній рівновазі.

Поняття “ціле” має значимість лише у співвідношенні із поняттям “система”. Вони сходяться за змістом лише у тому разі, коли система набирає таких особливостей, які зумовлюють виокремити цей новий стан системи поняттям “цілей”. Саме ж поняття системи не матеріальне, воно є ідеальним відображенням матеріальних систем, що прямо не сходиться із цими системами, позаяк відображає необхідне, загальне, за природою характерологічне їм. Тоді як вони являють собою єдність багатоманітного й одиночного, загального та особливого. Утім, система є речовинна за власною формою, вона є конкретно дійсним матеріальним утворенням, своєрідною особливою річчю, розчленованим (на окремі відносно самостійні й певним чином взаємозалежні складові).

Система, будучи цілісним утворенням, означається природою елементів, котрі входять до її складу, а також характером зав'язків, які формуються між ними, себто структурою. Втім, сама система теж значною мірою впливає на елементи. Зумовлюючи відповідну зміну їх якостей та

особливостей, набуваючи певну цілісність, система співвідноситься із власними елементами як ціле із складовими та, по суті, відображає певний вид діалектики окремих частин і цілого.

На основі означених вище суджень можемо стверджувати, що визначення протидії злочинності як системи найбільше відповідає дефініція, яка під системою розуміє сукупність об'єктів, що об'єднані певною формою взаємозалежності або ж регулярної взаємодії [6, с. 19]. Виходячи із функціонального тлумачення явищ процесів, які підлягають дослідженню у межах предметної сфери нашої наукової розвідки, доцільно запропонувати авторське визначення системи. Отже, під системою потрібно розуміти сукупність елементів, з яких вона складається, що розташовані у певній послідовності та пов'язані загальною функцією, що зумовлює інтегровані якості, котрі не характерологічні її окремим складовим.

З огляду на це, необхідно акцентувати на тому, що система протидії злочинності нами раніше досліджувалась із тотожних науково методологічних позицій. Також проаналізовано об'єкт, предмет і структуру, методи управлінського впливу, визначальні напрями діяльності, зміст та рівні.

На основі ґрунтовного аналізу понятійного апарату досліджуваної проблематики нами здійснено однозначний вибір стосовно використання системного характеру у протидії злочинності, як такого, який найповніше та точно показує кримінологічну сутність й зміст діяльності, закладеної в його основи.

Вважаємо за необхідне виокремити низку узагальнованих тез стосовно науково методологічних засад дослідження механізму протидії злочинності.

По-перше, протидія злочинності (так, як й інші аналогічні за семантикою категорії) є формою відображення специфічного стану упорядкованості суспільних відносин із ціллю певного обмеження злочинності (в широкому розумінні). Це є вже фактична дійсність, результат нормотворчого і правозастосовного процесу. Відтак, коли йдеться про забезпечення й захист прав та законних інтересів особи, соціуму та держави, то розуміється якість забезпечення й зміцнення відповідних процесів, позаяк протидія злочинності, будучи правовою категорією, діє незалежно від факту посягання на систему суспільних відносин зі сторони окремих осіб чи соціальних спільнот. Очевидно у процесі вчинення правопорушень й злочинів суспільним відносинам (певним цінностям, що охороняються правовими нормами) наноситься істотна шкода, яка зростає від того, чим нижче забезпечується профілактика, попередження, запобігання та припинення протиправних посягань. Тому стан впорядкованості, себто організації, по суті, є основною особливістю протидії злочинності.

По-друге, розгляд протидії злочинності як певного специфічного виду управлінської діяльності не передбачає заперечення її політико-правового характеру, а теж синергетичної сутності, яка виражається відкритою нелінійною динамічною системою правових відносин. Водночас, сьогодні в жодному разі не постає питання щодо усунення із наукової, професійної та законодавчої лексики інших понять, котрі відображають визначальні напрями кримінологічної діяльності.

Формується враження, що такі категорії здійснюють низку сутнісних, доконечних функцій: 1) кримінально-процесуальному законодавству у процесі визначення цілей та завдань певної відповідної діяльності; 2) адміністративному та кримінально правовому законодавствам у процесі формулювання основного чи факультативного об'єктів, протиправних посягань; 3) кримінально-процесуальному законодавству у процесі визначення цілей та завдань певної відповідної діяльності; 4) кримінології під час дослідження й обґрунтування використання нових модусів (форм, методів) боротьби зі злочинністю на засадах вивчення та аналізу територіально просторового розподілу правопорушень і злочинів; 5) правоохоронній й управлінській практичній діяльності суб'єктів протидії злочинності у процесі аналізу обґрунтованості та ефективності розташування й використання відповідних сил засобів на певній території обслуговування; 6) органам виконавчої влади з метою розв'язання комплексу питань, які пов'язані зі забезпеченням кримінологічної діяльності, зокрема, управління нею й надання їй цілеспрямованого й тотального характеру.

По-третє, протидія злочинності є вагомим, утім, неєдиним модусом забезпечення безпечної атмосфери в громадському житті, від ефективності та надійності котрого залежить якість

суспільного буття кожної окремої людини. Так, не менш вагомою гарантією є забезпечення (станом безпеки) як однієї з форм практичного втілення мети “обмеження злочинності”. Водночас, потрібно пам’ятати, що інтегруючою субстанцією у протидії злочинності, а теж і для безпеки, є змістовні сутнісні співвідношення діяльності (як системи) та форми вираження певної особливості, котра проявляється в своєрідному за формою діалектичному зв’язку предмета пізнання та його профілюючої якості, що застосовується із метою понятійного відображення визначальних характеристик.

Однією із цих характеристик є саме функціонування механізму протидії злочинності як певної системи об’єктивно виникаючих зав’язків, котрі здійснюють функції консолідації (об’єднання) складових елементів цього соціального явища. Такі складові елементи й зв’язки, водночас, визначають його як єдине ціле. Зауважимо, що цілісний аналіз об’єкта вивчення не виключає, а насупроти, зумовлює доконечність виокремлення із широкого спектра складових елементів й взаємозав’язків найбільш значущих, які передбачають собою й характеристику загального. З огляду на це, система протидії злочинності є суб’єктивно пізнаним виявом об’єктивної дійсності, який сприймається у формі абстрактно визначених сторін навколишньої (соціальної) дійсності, яка пов’язана із конкретними видами діяльності.

Висновки. Отже, здійснивши науково-методологічний аналіз дефініції механізму протидії злочинності загалом, потрібно наголосити на тому, що це є багаторівнева ієрархічна система. Зокрема, кожен рівень побудови визначається власним певним набором елементів. Такі елементи можна простежити, якщо розглядати протидію злочинності у тих аспектах, в яких відображаються побічні суспільні процеси й відповідні форми кримінологічного впливу з характерними їм модусами (методами, засобами, способами).

Окрім того, потрібно пам’ятати, що механізм протидії злочинності функціонує (діє) не лише вертикально, але й по горизонталі, себто здійснюється доволі складне переплетення і взаємодія модусів (методів, засобів, способів) кримінологічного впливу. Отже, під механізмом протидії злочинності потрібно розуміти таке системне утворення (сукупність) принципів, норм, інститутів (і державно-правових, і суспільно-правових), модусів (організаційних, правових, економічних, соціально-психологічних), відносин і зав’язків, за сприяння котрих забезпечується кримінологічний вплив на певні об’єкти для досягнення визначених цілей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Литвинов О. М. Соціально правовий механізм протидії злочинності в Україні. Харків: Видавництво харківського національного університету внутрішніх справ, 2008. 446 с. 2. Жалинський А. Є. Специальное предупреждение преступлений в СССР: вопросы теории. Львов: Вища школа, 1976. 193 с. 3. Аванесов Г. А. Криминология: Академия МВД СССР, 1984. 500 с. 4. Закалюк А. П. Курс сучасної української криминології: теорія і практика: у 3 кн. К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 2007–2008. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української криминологічної науки, 2007. 424 с. 5. Аврутин Ю. Е., Егоршин В. М., Шапиев С. М. Преступность и общество: проблемы социогенеза. СПб.: Санкт-Петербургский ун-т МВД РФ, 2000. 362 с. 6. Аверьянов А. Н. Система: философская категория и реальность. М.: Мысль, 1976. 188 с. 7. Литвинов О. М. Сучасні проблеми управління профілактикою злочинів. Херсон: Олді-плюс, 2003. 315 с. 8. Литвинов О. М., Ступник Я. В. Механізм протидії злочинності. *Публічне право*. 2011. № 1. С. 59–63. 9. Вступник Я. В. Механізм протидії злочинності як комплексна система соціально правової реакції суспільства на злочинні явища. *Науковий вісник ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. Вип. 47. Т. 3. С. 90–94.

REFERENCES

1. Lytvynov O. M. *Sotsialno pravovyi mekhanizm protydyi zlochynnosti v Ukraini* [Social and legal mechanism of c]. Kharkiv: Vydavnytstvo kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav, 2008. 446 p. 2. Zhalynskiy A. Ye. *spetsyalnoe preduprezhdenye prestupleniy v SSSR: voprosy teoryy* [special prevention of crimes in the USSR: questions of theory]. Lvov: Vyshcha shkola, 1976. 193 p. 3. Avanesov H. A. *Kryminolohiya* [Criminology]: Akademyia MVD SSSR, 1984. 500 p. 4. Zakaliuk A. P. *Kurs suchasnoi ukrainskoi kryminolohii: teoriia i praktyka* [Course of Modern Ukrainian Criminology: Theory and Practice]: u 3 kn. K.: Vydavnychiy dim “In Yure”, 2007–2008. Kn. 1: Teoretychni zasady ta istoriia ukrainskoi kryminolohichnoi nauky, 2007. 424 p. 5. Avrutyn Yu. E., Ehorshyn V. M., Shapyev S. M. *Prestupnost y obshchestvo: problemy sotsyoheneza* [Crime and society: problems of sociogenesis]. SPb.: Sankt-Peterburhskiy un-t MVD RF, 2000. 362 p.

6. Averianov A. N. *Systema: fylosofskaia katehoryia y realnost* [System: philosophical category and reality]. M.: Mysl, 1976. 188 p. 7. Lytvynov O. M. *Suchasni problemy upravlinnia profilaktykoiu zlochyniv* [Modern problems of management of crime prevention]. Kherson: Oldi-plus, 2003. 315 p. 8. Lytvynov O. M., Stupnyk Ya. V. *Mekhanizm protydii zlochynnosti* [The mechanism of combating crime]. Publichne pravo. 2011. No. 1. P. 59–63. 9. Vstupnyk Ya. V. *Mekhanizm protydii zlochynnosti yak kompleksna systema sotsialno pravovoi reaktsii suspilstva na zlochynni yavyshecha* [The introduction of YV. The mechanism of combating crime as a complex system of socially legal response of society to criminal phenomena]. Naukovyi visnyk uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii PRAVO. Vyp. 47. T. 3. P. 90–94.

Дата надходження 29.01.2020 р.

Алексей Гумин, Василий Строч

МЕХАНИЗМ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ПРЕСТУПНОСТИ: НАУЧНО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ДЕФИНИЦИИ

На основе системного подхода осуществлено научно-методологический анализ дефиниции механизма противодействия преступности как многоуровневой иерархической системы. Отмечено, что каждый уровень построения определяется собственным определенным набором элементов, можно проследить, если рассматривать противодействие преступности в тех аспектах, в которых отражаются побочные общественные процессы и соответствующие формы криминологического воздействия с характерными для них модусами (методами, средствами, способами). Виснувано, что под механизмом противодействия преступности следует понимать такое системное образование (совокупность) принципов, норм, институтов (как государственно-правовых, так и общественно-правовых), модусов (организационных, правовых, экономических, социально-психологических), отношений и зав'язей при содействии которых обеспечивается криминологический влияние на определенные объекты для постижения определенных целей.

Ключевые слова: правонарушения, преступление, механизм противодействия преступности, системный анализ, функционирования, эффективность, система, профилактика преступлений.

Oleksiy Humin

Head of Department of criminal law and process
Training and research Institute of law, psychology and innovative education
Lviv Polytechnic National University,
doctor of legal Sciences, professor

Vasyl Stroyich

postgraduate student of the third year
of studyspecialty 081 "Law"

MECHANISM OF CRIME: SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL ANALYSIS OF DEFINITION

In the article, based on a systematic approach, a scientific and methodological analysis of the definition of the mechanism of combating crime as a multilevel hierarchical system is made. It is noted that each level of construction is determined by its own set of elements, which can be traced by considering the counteraction of crime in those aspects, which reflect the side social processes and corresponding forms of criminological influence with their characteristic mods (methods, means, methods). It is concluded that under the mechanism of combating crime should be understood such systematic formation (set) of principles, norms, institutions (both state-legal and social-legal), modes (organizational, legal, economic, social-psychological), relations and facilitated criminological influences on certain objects in order to achieve certain goals.

Key words: offense, crime, mechanism for combating crime, system analysis, functioning, efficiency, system, crime prevention.